

Вивчаючи цю тему, ти:

- ✧ “побуваєш” у Херсонській, Хмельницькій та Черкаській областях;
- ✧ дізнаєшся більше про погоду та про те, як синоптики її визначають;
- ✧ довідаєшся, які рослини і тварини “передбачають” погоду, та спостерігатимеш за мурахами;
- ✧ пригадаєш, від чого залежать твої емоції і як вони впливають на інших;
- ✧ виготовиш лепбук і спробуєш власні сили у створенні пластилінового мультфільму.

- ✧ Яка погода цього весняного дня? Як реагують люди на негоду, що насувається? Чи впливає погода на твій настрій? Як саме?
- ✧ Що робитимуть під час зливи лісові мешканці? Чи змінюється під час дощу стан рослин? Як саме?
- ✧ Знайди на малюнку тварин. Що вони роблять? Як змінюється їхня поведінка навесні? А що змінюється в житті людей, зокрема у твоєму?
- ✧ У якому куточку цього лісу тобі хотілося б опинитися? Чому? Навіщо люди ходять до лісу? Як мають поводитися там?
- ✧ Що тобі хочеться змінити у зображеній місцині? Як це можливо зробити?

Диво-зернятко

Пузлик зацікавлено розглядав порт, який скриня відкрила на Херсонщині:

— Я так і знав, що доведеться щось таке шукати! Я спостерігав, як навесні люди закопували зернинки.

— Чи не від мене їх ховають? — пожартувала Блискавка й вирушила на виконання завдання.

Жевжичка пильно придивлялася до насінинок, які люди клали в землю. Яких тільки не бачила!

Аж ось помітила чоловіка, що він із дому повну миску зернят і став показувати хлопчиків:

— Дивися, синку, — це насіння кавуна. Зараз ми його посадимо і будемо доглядати. З нього проб'ється паросток, потім — листочки, квіти, а тоді й маленькі кавунчики. Коли вони достигнуть, смакуватимемо самі та друзів пригощатимемо.

Блискавка слухала, відкривши рота: "Он воно що! Така непоказна штучка може перетворитися на великий соковитий смаколик?! Справжнє українське диво!".

Малюк подивився на миску зернят:

— Тут дуже багато насінин. На нашому баштані всі не помістяться.

— Подаруємо тим, кому треба, — усміхнувся тато.

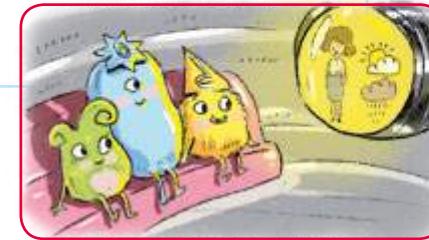
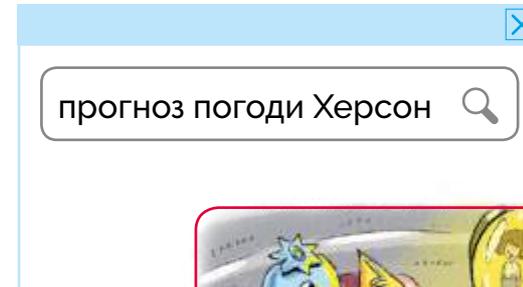
Почувши ці слова, Блискавка полегшено зітхнула й узяла одне зернятко. А потім ще одне.

☀ Насіння яких рослин бачила Блискавка?

☀ Як гадаєте, навіщо їй дві насінинки?

Що таке погода?

1. Напередодні поїздки до Херсона Блискавка поцікавилася, яка ж там погода. "Сьогодні вітряно, небо вкрите сірими хмарами, накрапає невеликий дощ, температура повітря +8 °C", — відповів Номул. Поміркуй, навіщо Блискавці знати прогноз погоди. А як ти дізнаєшся про погоду?

2. Що таке погода? Розкажи.

Погода — це стан **атмосфери**: температура повітря, опади, вітер, хмарність, вологість. Усе це досліджують фахівці — **метеорологи**. Тих із них, хто складає прогноз погоди, називають **синоптиками**.

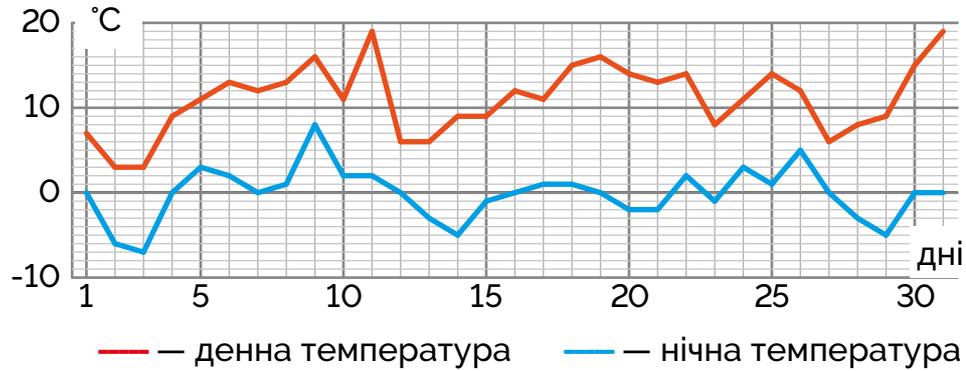

3. Оленка захоплюється грою на скрипці. Її старший брат запропонував піти разом 10 квітня до Херсонської обласної філармонії на вечір скрипкової музики.

Довідайся, яку погоду передбачають цього дня в Херсоні. А яка погода буде у твоєму населеному пункті?

4. Херсон – місто на правому березі Дніпра. Щоранку Юрко і Соломія прогулювалися набережною, милуючись чудовими краєвидами. Щодня впродовж місяця Юрко фіксував температуру повітря. Потім хлопчик побудував графік. Розглянь його і дай відповіді на запитання.

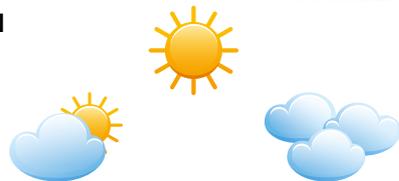

- ☀ Якого дня температура повітря була найвищою?
- ☀ Яка ніч була найхолоднішою?
- ☀ У які дні температура повітря сягала позначки +7 °C?
- ☀ Яка температура повітря була 10 березня?

5. Одного разу під час прогулянки Юрко побачив у небі хмару, схожу на слоника. Поспостерігай і ти за хмарами. Що вони тобі нагадують? Розкажи.

6. Яке із зображень ти використаєш як позначку в календарі погоди, якщо сьогодні надворі сонячно/мінлива хмарність/хмарно?

7. Соломія навчила свого приятеля руханки "Австралійський дощ". Навчіться й ви цієї веселої вправи. Пограйте у класі.

svitdovkola.org/3/media8

В Австралії здійнявся вітер	→	тремо долоні.
Починає накрапати дощ	→	клацаємо пальцями.
Дощ посилюється	→	плескаємо долонями по грудях.
Починається справжня злива	→	плескаємо по стегнах.
А ось град і справжня буря	→	тупаємо.
Буря стихає	→	плескаємо по стегнах.
Дощ стихає	→	плескаємо по грудях.
Падають поодинокі краплі	→	клацаємо пальцями.
Тихий шелест вітру	→	потираємо долоні.
Сонце	→	піднімаємо руки догори!

Які ще опади ти знаєш? Назви їх.

Атмосферні опади — вода в рідкому чи твердому стані, що випадає з хмар чи безпосередньо з повітря на земну поверхню у вигляді дощу, снігу, роси чи граду.

8. Поспостерігай за погодою. Результати подай у вигляді таблиці.

Календар погоди за квітень

Дата	Температура повітря	Стан неба	Опади	Вітер

Як синоптики визначають погоду?

1. У Дениса виникла ідея разом із хрещеними батьками відвідати унікальний заповідник "Асканія-Нова", що у Херсонській області. В інтернеті Денис дізнався прогноз погоди на першу частину місяця. Якого дня температура повітря буде найвищою? У які дні краще не їхати до заповідника? Чому? Обґрунтуй свої міркування.

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
+21 +13	+11 +5	+11 +6	+12 +5	+15 +9	+17 +10	+20 +12
8	9	10	11	12	13	14
+20 +14	+21 +14	+12 +11	+18 +13	+14 +11	+14 +12	+10 +8

2. Денис вирішив зібрати інформацію про тварин, які мешкають в "Асканії-Новій". Деяких йому вдалося сфотографувати. Які з цих тварин рослиноїдні? А які – м'ясоїдні? Чи є серед них усеїдні?

Зубр

Черепаша болотяна

Ящірка прудка

Часничниця звичайна

Фазан

3. Хрещені батьки Дениса запропонували йому поїхати у вихідні на Арабатську стрілку, якщо буде гарна погода. Денис поцікавився, як синоптики її визначають. Прочитай текст і дай відповідь на запитання хлопчика.

На метеостанціях метеорологи спостерігають за змінами в атмосфері — вимірюють температуру повітря, тиск, напрямок і швидкість вітру.

Отримувати ці дані їм зокрема допомагають **радіозонди**, які запускають у небо на повітряних кулях.

Інформація з різних метеостанцій надходить до метеоцентрів, де її обробляють синоптики за допомогою комп'ютерів і складають прогноз.

4. Денис розповів хрещеним, що мріє навчитися плавати. Що із запланованого допоможе хлопчику здійснити задумане? Розкажи.

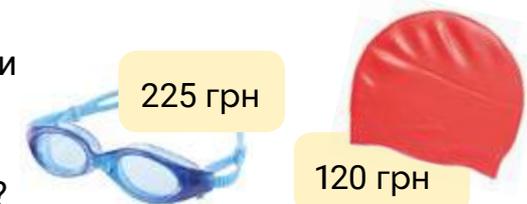

Куплю окуляри і шапочку для плавання.

Чекатиму літньої поїздки на море.

Запишуся в басейн, щоб подолати страх води.

5. Денис разом із дорослими замовив в інтернеті окуляри й шапочку. Яка вартість цієї покупки?

225 грн

120 грн

6. А яка мрія є в тебе? Поміркуй, що ти маєш зробити для її втілення.

7. Під час мандрівки на Арабатську стрілку Денис побачив дивні прилади.

Хрещена пояснила хлопчикові, як вони працюють. Здогадайся, який прилад зображено на кожній із фотографій.

Це — опадомір. Ним користуються для вимірювання кількості опадів.

Це — флюгер. Він потрібен, щоб визначати напрямок вітру.

Це — гігрометр. За допомогою нього вимірюють вологість повітря.

8. Обери істинні судження.

- ☀ Щоб скласти прогноз погоди, треба отримати інформацію із супутників.
- ☀ Усі прогнози погоди справджуються.
- ☀ Синоптики фіксують напрямок і силу вітру, кількість опадів, атмосферний тиск, перепад температур землі й повітря, хмарність, рівень води в річках.
- ☀ У вихідні синоптики не працюють.

Дізнайся, як екскурсанти можуть зіпсувати прогноз погоди.

Діти, будь ласка, не чіпайте прилади.

Щодня ми вимірюємо температуру ґрунту.

Це опадомір.

Ним визначають кількість опадів.

Це флюгер.

Дякуємо!

- ☀ Якими можуть бути наслідки необачної поведінки дітей?
- ☀ Чи складно тобі дотримуватися правил поведінки?

Перо лелеки

Блискавка турботливо поливала паросток кавунчика, який проростав у горщику біля ілюмінатора. Номул тим часом гордовито виструнчився (тільки він із жевжиків спромігся вивчити українську абетку) та вигукував назви букв:

— У, Ф, Х...

— Ось тут ми ще не були, — Пузлик показував на мапу.

— Хмельницька область, — прочитала Блискавка.

Пузлик розглядав зображення на екрані планшета:

— Тут є поля, сади, прадавні фортеці, сучасні виробництва.

Мені так подобається наша мандрівка, що я вже починаю сумувати, що вона скоро закінчиться.

— Згодна, — зітхнула Блискавка, — шкода буде залишати Україну, коли виконаємо всі завдання.

— А ви забули, що обіцяв дід Оксенік? Далі ми перейдемо на наступний рівень, складніший — у минуле чи в майбутнє України. Там теж веселки щастя не завадять, — підбадьорив друзів Номул.

На пошуки цього разу мав вирушити Пузлик.

— Стривай, — Блискавка перечитувала інформацію, — є прикмета: якщо лелеки сидять у гнізді нерухомо, буде дощ. Тоді тобі треба негайно повертатися до жевжольота.

— Дякую, — кивнув головою Пузлик, а сам замислився: — Як дістати перо лелеки, коли цей птах такий величезний?

Жевжик довго не наважувався наблизитися до гнізда. Облаштував пункт спостереження на стрісі й очікував, коли обидва птахи полетять по гілляччя. Тільки тоді взяв пір'їнку.

☀ Чому жевжикам було шкода закінчувати мандрівку?

☀ Що ти знаєш цікавого про лелеку? Розкажи.

Які рослини і тварини "передбачають" погоду?

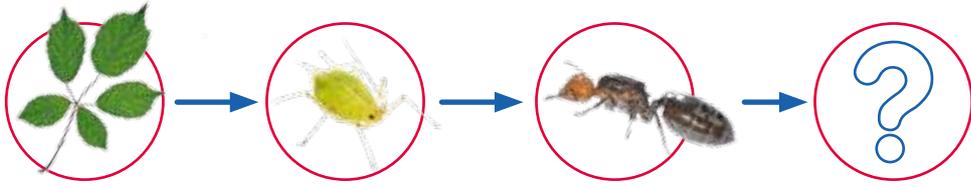
1. Жевжики опинилися на території Національного природного парку "Подільські Товтри", що на Хмельниччині. Розглянь схему парку. Де тобі хотілося б побувати? Поясни свій вибір.

1. Бакотська затока.
2. Ботанічний заказник "Чапля".
3. Пам'ятка природи "Китайгородське відслонення".
4. Ботанічний заказник "Товтра Вербецька" ("Чотири кавалери").
5. Заказник "Кармалюкова гора".
6. Смотрицький каньйон.
7. Печера "Атлантида".
8. Заказник "Велика і Мала Бугаїхи".
9. Буковий масив "Сатанівська дача".

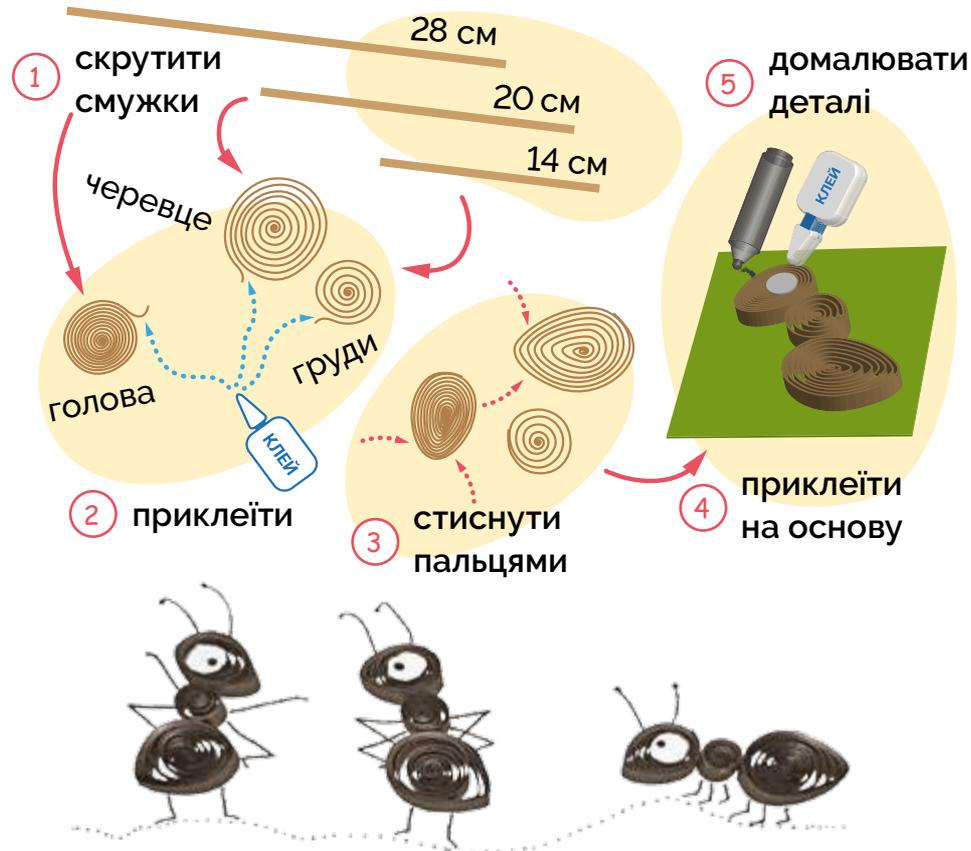
2. Прогулюючись територією заказника "Чапля", Мар'яна натрапила на величезний мурашник. Дівчинку зацікавили мурахи, і кількох вона намалювала. Яких неточностей припустилася Мар'яна? Поясни, чому ти так вважаєш.

3. Мар'яна довідалася, що мурах називають санітарами лісу. Достатньо п'яти мурашників, аби захистити від комах-шкідників ділянку лісу розміром 100 на 100 м. Розглянь частину ланцюга живлення і доповни його.

4. Спостерігаючи за мурахами, Мар'яна звернула увагу на їхню активність. Мама розповіла їй народну прикмету: "Якщо навколо мурашника кипить життя – дощу не буде". Поміркуй, як зміниться поведінка мурах, якщо незабаром має піти дощ. Перевір свої припущення.
5. Виготов мураку в техніці квілінгу за інструкцією.

6. Навесні озеро у Хмельницькому рясно всіяне листям білого латаття. Мама розповіла Мар'яні ще одну народну прикмету: "Якщо водойма навесні густо вкрилася листям латаття – заморозків більше не буде". Дівчинка перевірила й інші прогнози, пов'язані з рослинами, а результати подала в таблиці. Сформулуй народні прикмети.

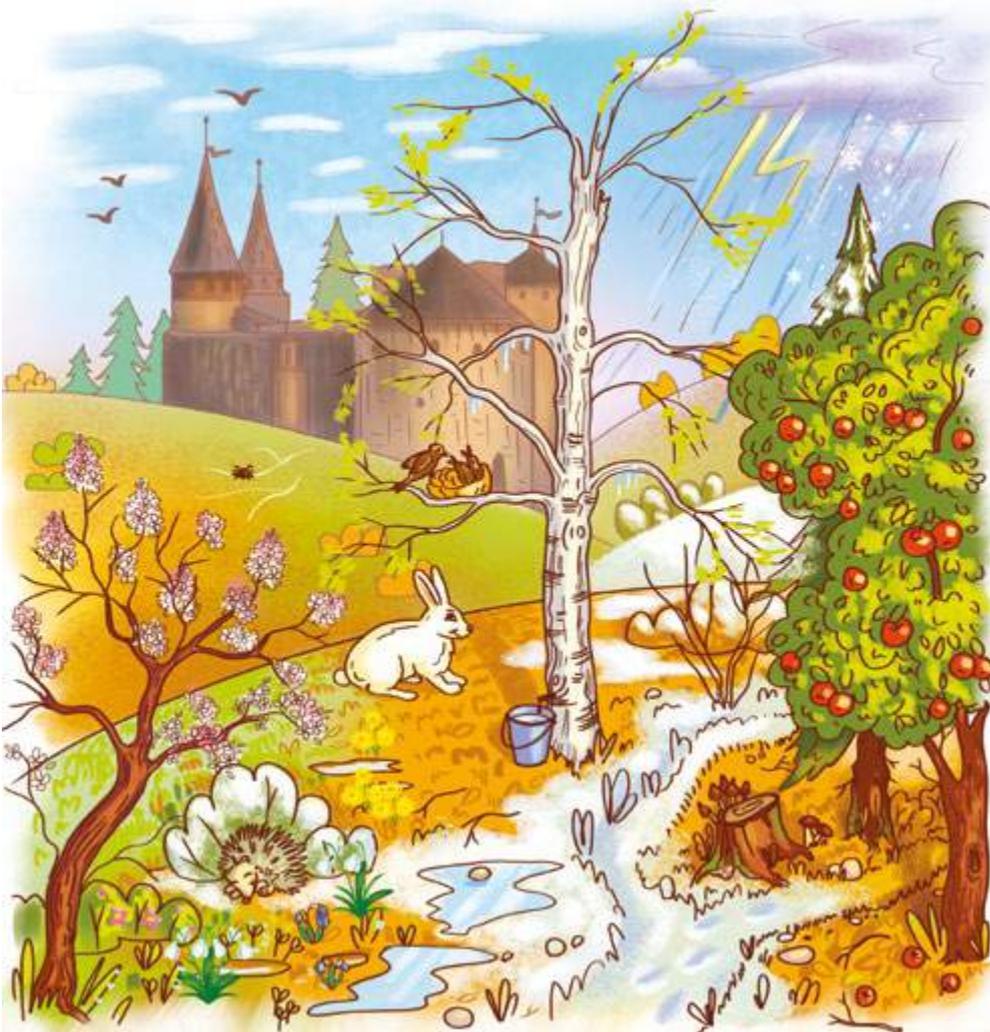
Рослина	Прогноз	Чи справдився?
Фіалка	Тепло	Так!
Кільбабки	Тепло	Так!
Мамва	Дощ	Так!
Мокриця	Сонячно	Ні.

7. Довідайся, як різні рослини і тварини "передбачають" погоду. За можливості перевір прикмети, які ти відшукав/відшукала.

Як погода впливає на настрій?

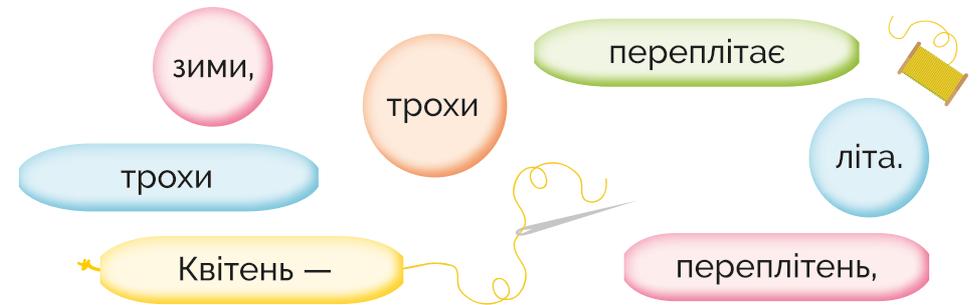
1. Номул зауважив, що з настанням тепла стало цікавіше виконувати завдання діда Оксеніка. Жевжикові подобаються весняні зміни. Розглянь малюнок і назви лише ті явища, які відбуваються у природі навесні.

2. Якого елемента бракує в послідовності?

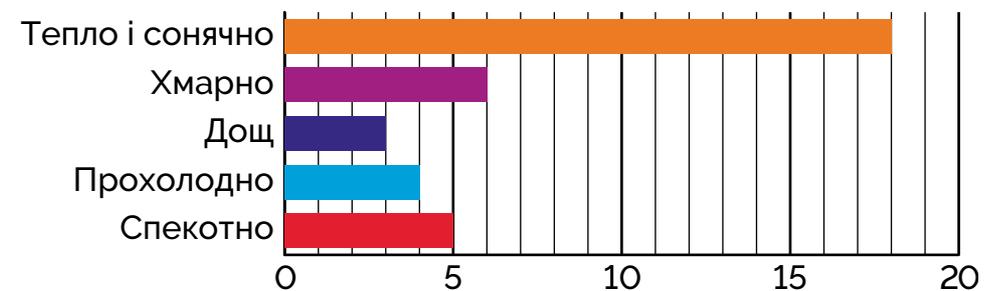
3. Віднови прислів'я та поясни його зміст.

4. Розглянь малюнки. Як погода впливає на настрій кожної дитини? Розкажи.

5. Третьюкласники обговорювали, яка погода покращує їхній настрій. Результати обговорення подали у вигляді діаграми. Сформулюй три запитання за її даними.

6. Довідайся, яку погоду люблять твої однокласники та однокласниці. Побудуй відповідну діаграму.

НАДІЙНИЙ СХОВОК

Матеріали

Сухі соснові шишки, посудина з водою.

Хід досліду

1. Опустити сухі шишки у воду. Залишити їх на пів години.
2. Зробити припущення, що може відбуватися із шишками у воді. Обґрунтувати свої міркування.
3. Простежити, які зміни відбулися із шишками за цей час.
4. Як ти вважаєш, чому це сталося?

Під твердими лусками шишки зберігається насіння. У суху погоду стиглі шишки розкриваються, вітер підхоплює і розносить насінинки. А коли починається дощ та холоди, шишки закриваються, щоб захистити своє насіння.

До речі, коли закриті шишки висохнуть, вони знову розкриються!

Простежити за допомогою шишки – природного гігрометра – як змінюється вологість повітря.

ГІГРОМЕТР ІЗ ШИШКИ

1. Знайти на подвір'ї (незаскленому балконі чи ганку з дашком) затишне місце, захищене від сильного дощу та вітру.
2. Розмістити там розкриті шишки.
3. Стежити за тим, як змінюється шишка залежно від погоди.

У теплі, сухі дні лусочки шишки будуть відкритими. При наближенні дощу шишка закриватиметься, і ми встигнемо підготуватися до негоди.

Золоте й солодке

Дощ почався вранці й тривав до вечора. Номул нервував, адже була саме його черга вирушати на пошуки. Коли негода вщухла, довелося ще добу чекати, аби все просохло і можна було починати виконувати завдання.

Він чатував у садку зрання, адже знав, що комахи-трудівниці скоро прилетять збирати солодкий нектар. Номул трохи хвилювався, бо мав протестувати свій винахід — льотну панель з пропелером, яку треба одягати на спину. Жевжик мав наздогнати бджолу і простежити, де вона ховає мед.

Ось і вона. Зібрала на лапки пилок і полетіла геть. Номул устиг лише незграбно здійнятися у повітря. Ще одна бджола відлітає з гілки — але Номул намагається тримати в польоті рівновагу. Це нелегко! Кілька спроб — і жевжик упевнено долетів за бджолою до самого вулика. Але виявилось, що всередину не можна потрапити.

Доведеться таки вчити бджолину мову. А вона досить складна! Номул притулив голову до вулика і принишк.

Коли з льотка вигулькнула бджола, жевжик чемно звернувся до неї з проханням про краплинку меду. Але задарма вона давати мед не схотіла. Лише погодилася поміняти на порцію пилку, що її Номул мав зібрати з квіточок і доставити до вулика. Довелося Номулу попрацювати й удосконалити свою техніку польоту. Урешті-решт скриня поповнилася медом.

- ☀ Які труднощі долав Номул, виконуючи завдання? Знайди в тексті та прочитай.
- ☀ Чому бджоли не погодилися задарма віддати мед?
- ☀ Що цікавого ти знаєш про бджіл? Розкажи.

Які природні явища бувають небезпечними?

1. Марта з молодшим братом Дем'яном прогулювалися Софіївським парком в Умані. Увагу брата привернув фонтан "Змія", що прикрашає Нижнє озеро. Розв'яжи рівняння і довідайся, скільки метрів складає висота фонтана.

$$y \cdot 20 = 360$$

2. Раптом набігли хмари — навкруги стало темно. Небо пронизала блискавка, пролунав грім. Марта хотіла зателефонувати бабусі, але завагалася. Дем'яно став тягти дівчинку за руку до височенного дерева, аби сховатися під ним. Як, на твою думку, мають вчинити діти? Поясни свої міркування.
3. Розкажи, як уберегтися від блискавки.

4. Роман цікавиться історією України. Гостюючи у тітки в Чигирині, він відвідав музей Богдана Хмельницького. Кілька експонатів особливо вразили хлопчика. Про що вони можуть розповісти?

5. Довідайся про гетьмана Богдана Хмельницького. Поміркуй, якими джерелами інформації ти можеш для цього скористатися.
6. Коли Роман вивчав інформацію про гетьмана, по телебаченню оголосили штормове попередження — насувався ураган. Як мав діяти хлопчик? Змоделюй разом з однокласниками та однокласницями поведінку хлопчика.

Ураган — вітер великої руйнівної сили.

Пам'ятка "Як діяти при наближенні урагану"

Запасись водою і продуктами на 2-3 доби.

Запасись медикаментами.

Переконайся в наявності ліхтариків і свічок.

Зачини двері та вікна.

Вимкни електрику.

7. Дідусь Андріани розповів онуці, що в урочищі Холодний Яр на Черкащині є унікальна галявина підсніжника складчастого, занесеного до Червоної книги України. Цього року підсніжники розквітли 13 березня. Чи побачить Андріана їх на свій день народження 2 квітня, якщо зазвичай цвітіння триває 3 тижні?

8. Навесні у школі, де навчається Андріана, запланували провести День цивільного захисту. Віднови речення й довідайся, під яким гаслом відбудеться цей захід. Поясни зміст вислову.

9. Хто із зображених дітей правильно поводить себе в небезпечній ситуації у громадському місці? Поясни, чому ти так вважаєш. Кому з дітей ти даси поради? Які саме?

Що робити, коли надворі дощ?

1. Коли жевзоліт пролітав над Черкасами, Пузлик побачив в ілюмінатор, що пішов дощ. "Звідки він береться?" – поцікавився жевжик. Як би ти йому відповів/відповіла?

Дощові краплі складаються з **молекул** води. У маленьких краплях молекул менше. Коли до них приєднуються інші молекули, розмір краплі збільшується.

2. Чи однакові за розміром краплі дощу? Перевір своє припущення, виконавши дослід.

☀ Коли піде дощ, стань під парасолькою чи дахом на вулиці. Простягни аркуш паперу під краплі дощу.

Увага: не можна виконувати цей дослід під час грози.

☀ Тримай аркуш під дощем, доки на нього впаде 20 крапель.

☀ Тепер уважно розглянь папір. Що ти бачиш?

Перед падінням із хмари краплі мають сплюснену форму і більший розмір. Падаючи, вони стикаються з потоком повітря і розділяються на кілька менших краплинок округлої форми, як показано на малюнку.

3. Олеся дуже любить гуляти надворі, коли накрапає дощ. Мама купила доньці гумачки і дощовик. Визнач вартість покупки.

237 грн

285 грн

4. Зоя запитала друзів, що вони роблять, коли надворі дощ. Прочитай їхні відповіді й доповни своїми міркуваннями.

Готую смаколики.

Роблю лепбуки.

Ліплю фігурки з пластиліну.

5. Олексій розповів друзям, що планує виготовити лепбук про Тараса Шевченка, оскільки Черкащину вважають Шевченковим краєм. Як ти гадаєш, чому?

Чернеча гора, де похований поет (Канів).

Маєток пана Енгельгардта, у якого служив Тарас, і тисячолітній дуб, у якому він ховав свої малюнки (Будище).

Дідова хата, у якій народився Т. Шевченко (Моринці).

Літературно-меморіальний музей Т. Г. Шевченка (Шевченкове).

6. Виготовте свій лепбук про Тараса Шевченка.

7. Ясіна запропонувала друзям створити пластиліновий мультфільм до одного з творів Т. Г. Шевченка.

Садок вишневий коло хати.
Хрущі над вишнями гудуть,
плугатарі з плугами йдуть,
співають ідучи дівчата,
а матері вечерять ждуть.

Тарас Шевченко

Створіть свій мультфільм до цього чи іншого вірша, дотримуючись поданої послідовності дій.

- ✦ Складіть сценарій за мотивами твору: подумайте, хто дійові особи мультфільму й опишіть основні сцени.
- ✦ Виготовте декорації та персонажів.
- ✦ Проведіть репетиції вистави.
- ✦ Улаштуйте виставу і зніміть її на відео — отримаєте справжній мультфільм.

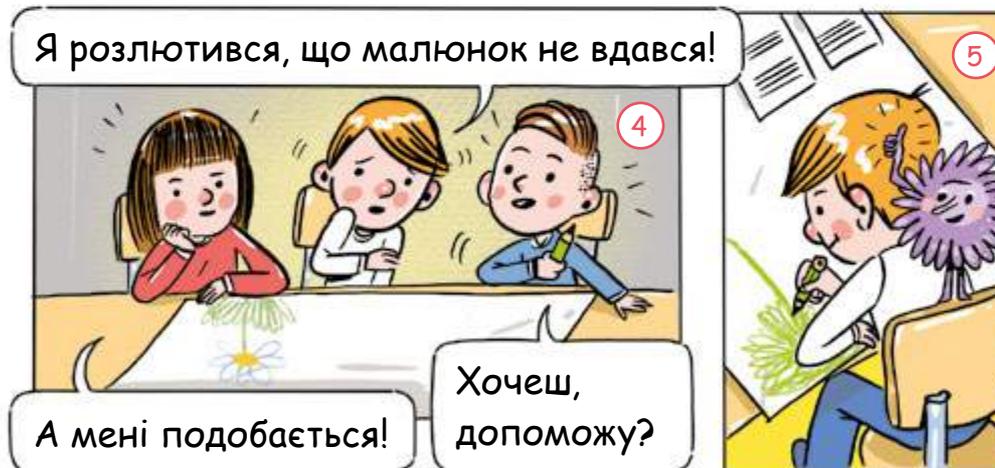
- ✦ Презентуйте свій мультфільм однокласникам і рідним.

8. Учні 3-А класу запросили на перегляд мультфільму учнів та учениць із паралельних класів. Із 3-Б класу прийшли 34 дитини, з 3-В класу — на 8 осіб менше, ніж із 3-Б, а з 3-Г класу — на 9 осіб більше, ніж із 3-В. Скільки дітей подивилися мультфільм?

- A** 95 дітей **B** 103 дитини **B** 107 дітей

Дізнайся, як твої емоції впливають на інших.

- ✦ Як виразити негативні емоції, аби не завдати болю іншим?
- ✦ Як варто реагувати, коли хтось сердиться?

Перевір себе

1. У ліцеї, де навчається Тарас, є традиція — організувати весняну толоку останнього тижня квітня. Хлопчик переглянув прогноз погоди. У які дні ти порадиш провести толоку? Обґрунтуй свої міркування.

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
24	25	26	27	28	29	30
+8 +5	+9 +6	+13 +6	+10 +5	+12 +6	+13 +7	+15 +9

2. Ліцеїсти вирішили висадити біля школи рослини. Розв'яжи рівняння і довідайся, скільки саджанців висадили діти.

$$37 \cdot x = 296$$

3. Біля ліцею Дарина й Сашко побачили мурах. Дарина зауважила, що вже багато знає про цих комах. Визнач, які твердження істинні.

- ☀ У мурах вісім ніг — тоненьких, але міцних і сильних.
- ☀ Мурахи багато працюють і швидко переміщують предмети, у кілька разів важчі за них.
- ☀ Мурахи завжди пересуваються строем і безпомилково знаходять дорогу до свого гнізда.
- ☀ Мурашки майже всеїдні. Вони нападають на будь-яку здобич, з якою можуть упоратися.

4. Хто із зображених тварин не є комахою? Чому?

5. Спостерігаючи за мурашками, Сашко помітив, що коли набігають хмари, ці комахи ховаються в мурашник і закривають ходи.

Наведи 2-3 приклади того, як рослини і тварини вміють "передбачати" погоду.

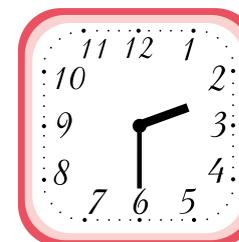
6. Василина запропонувала пограти в екологічну гру "Взаємозв'язок у довкіллі". Пограй з однокласниками та однокласницями в цю гру.

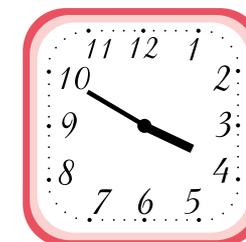
Я — кущ. Мені необхідна земля, щоб рости.

7. Визнач, скільки часу тривала весняна толока.

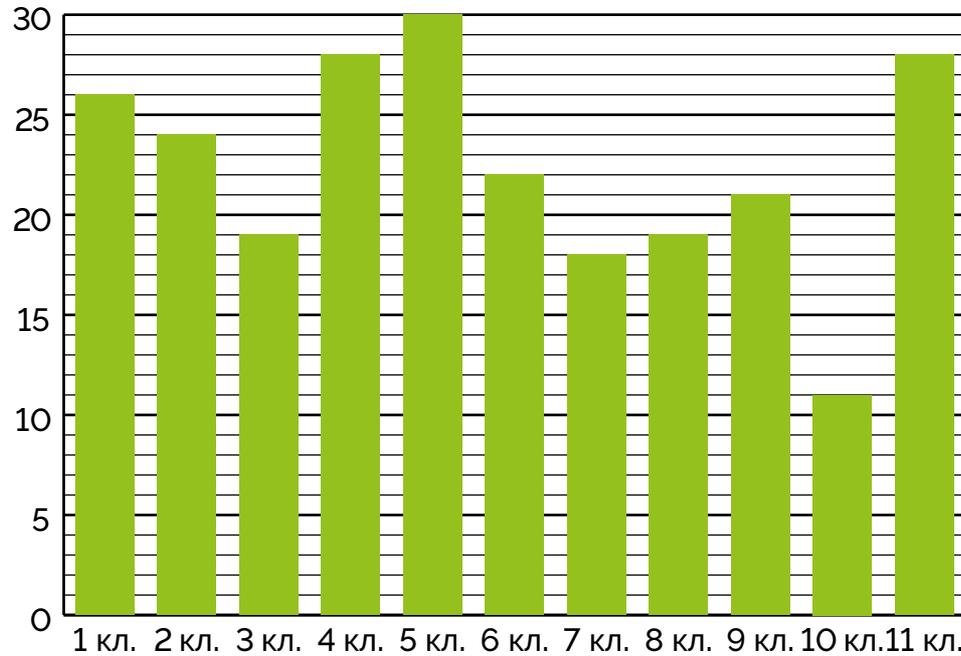
Початок толоки.

Закінчення толоки.

8. Директорка ліцею пані Людмила подякувала всім дітям, які долучилися до весняної толоки. Скільки учнів та учениць узяли участь у ній цього року?

9. Пані Людмила розповіла дітям, що 22 квітня відзначають Усесвітній день Землі, і запропонувала поділитися міркуваннями, як можна допомогти нашій планеті. Доповни відповіді дітей власними ідеями.

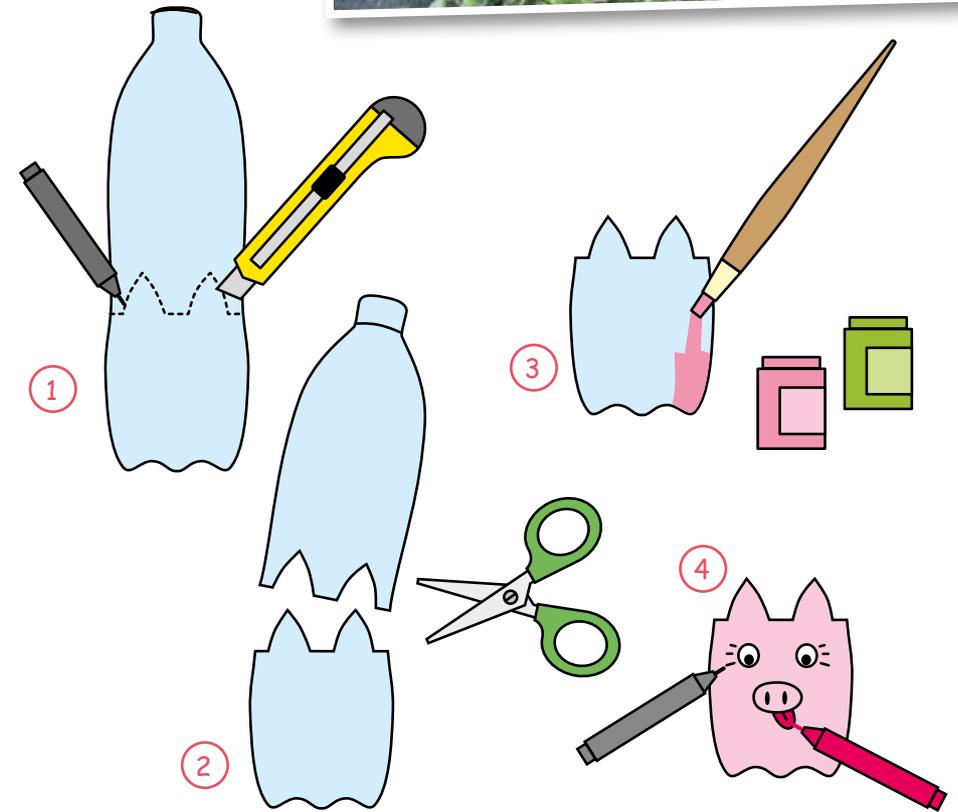
Використовувати екоторбинки.

Здавати використаний папір на макулатуру.

Вимикати зарядні пристрої з розеток.

?

10. Аби привернути увагу до проблеми забруднення Землі, третьокласники виготовили поробки із вторинного матеріалу. Зроби свій виріб за інструкцією або власним задумом.

11. Чи може те, чого ти навчився/навчилася впродовж цієї теми, знадобитися тобі в житті? Коли саме?

